

5.3 Zemědělství a lesnictví

Od roku 2002 český statistický úřad šetří a dopočítává údaje za odvětví zemědělství pouze za zemědělský sektor bez domácích hospodářství obyvatelstva.

Největší rozlohu zemědělské půdy mají kraje Středočeský (16 %) a Jihočeský (11,6 %). Nejmenší rozlohu zemědělské půdy mají samozřejmě Hl. m. Praha (0,5 %) a Karlovarský kraj (3 %). Olomoucký kraj se podílí svoji rozlohou zemědělské půdy 6,5 % na rozloze zemědělské půdy v celé České republice. Tímto se náš kraj rozlohou zemědělské půdy řadí na 9. místo.

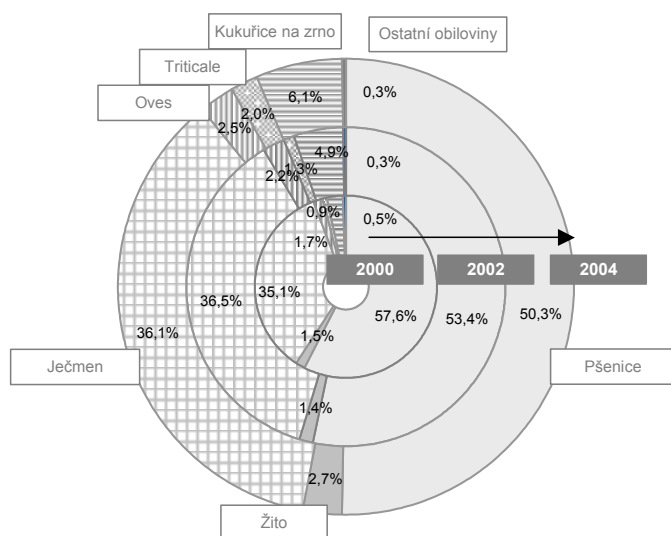
Tab. 5.3.1 Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) v roce 2003

Kód SZÚ	Ukazatel	SZÚ 2003 (mil.Kč, běžné ceny)		Přepočet na (tis. Kč)			
		kraj	ČR	1 ha zem. půdy		1 pracovníka	
				kraj	ČR	kraj	ČR
10	Rostlinná produkce ¹⁾	3 620	43 927	10	12	305	269
13	Živočišná produkce ¹⁾	3 579	46 376	10	13	301	284
14	Produkce zemědělských výrobků (10+13)	7 199	90 303	20	25	606	553
15	Produkce zemědělských služeb	106	1 335	-	-	9	8
16	Zemědělská produkce (14+15)	7 305	91 638	20	25	615	561

¹⁾ vč. dotací na produkty, bez daní na produkty

V Olomouckém kraji, tak jako ve většině ostatních krajů, největší podíl připadá na půdu ornou, která ve všech sledovaných letech tvořila shodně okolo 75 % zemědělské půdy, ale v republikovém průměru to bylo necelých 72 %, to znamená, že republikový podíl byl o 3 procentní body nižší. Celkové osevní plochy zemědělských plodin se mírně zvyšovaly. Z celkové osevní plochy 186 054 ha v roce 2004 připadalo, tak jako v předešlých letech, 60 % na obiloviny, především na pšenici, která tvořila 50 % osevní plochy z celkové osevní plochy obilovin v roce 2004. Od roku 2000 byla situace v osevních plochách obilovin velmi podobná, jen v roce 2003 bylo v Olomouckém kraji více osevních ploch ječmene (54 %) než pšenice (30 %).

Graf 19 Osevní plochy obilovin (stav k 31. 5.)

Dalšími významnými plodinami na osevních plochách byly v našem kraji píce na orné půdě, které zaujímaly 15 % z celkové osevní plochy a technické plodiny celkem (14,7 %).

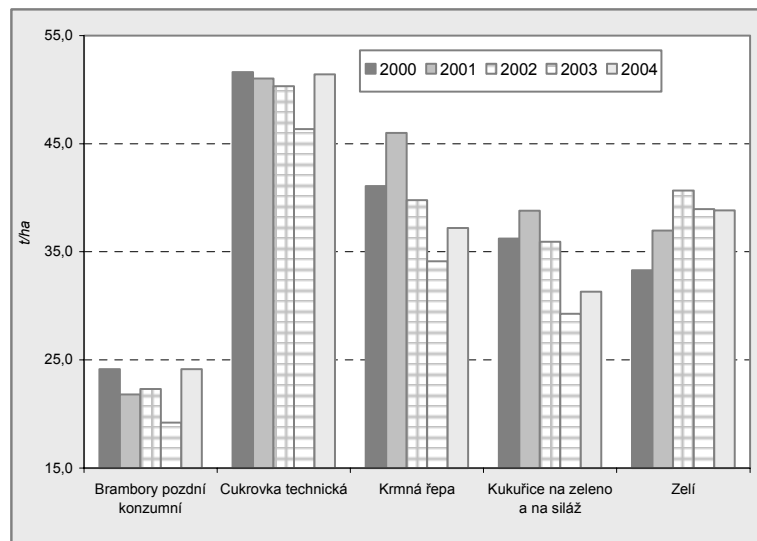
Ze skupiny pícnin na orné půdě nejdůležitější plodinu tvořila kukuřice na zeleno a na siláž (44 %), dalšími 27 % se podílela vojtěška a ostatní víceleté pícniny, u kterých došlo oproti roku 2002 ke snížení osevních ploch o 50 %.

Technické plodiny se skládaly ze 61 % z řepky, z 19 % z maku, z 8 % z hořčice na semeno, zbývajících 12 % bylo rozděleno mezi slunečnici na semeno, sóju, len, kořeninové rostliny, léčivé rostliny a ostatní technické plodiny.

Okopaniny zaujímaly 8,5 % z celkové osevní plochy, z nichž přední plodinou byla cukrovka technická, která z 94,4 % tvořila okopaniny celkem, zbytek byly brambory. Osevní plochy brambor se od roku 2002 snížily o 11 %.

Necelé 1 % z celkové osevní plochy zaujímaly luskoviny celkem, z nichž 71,5 % to byl hrách setý. Na 901 ha osevní plochy (0,5 %) se pěstovala zelenina, z které největší podíl připadal v roce 2004 na cibuli (32 %), hrách dřeňový (26 %) a zelí (13 %). V předešlých letech se produkovalo více hrachu než cibule.

Graf 20 Hektarové výnosy zemědělských plodin

Zbytek osevních ploch v Olomouckém kraji byl rozdělen mezi květiny, okrasné rostliny, plochy na semeno a ostatní plochy (např. ovocné školky, jahody).

Orná půda v klidu v roce 2004 zaujímala plochu 762 ha, ale v předešlém roce 2003 to bylo 8 863 ha, což znamenalo snížení o 91,4 %.

Porovnáme-li osevní plochy celkem v roce 2004 s rokem 2000, tak došlo ke snížení o 13 % z 213 949 ha v roce 2000 na 186 054 ha v roce 2004. Ale musíme přihlídnout k situaci, že v roce 2000 byly připočteny i drobní zemědělci, kteří se od roku 2002 nezapočítávají na úroveň krajů. Takže bychom měli srovnat spíše rok 2002, kdy bylo o 6 763 ha více osevních ploch celkem než v roce 2004.

Tab. 5.3.2 Sklizňové plochy hlavních zemědělských plodin

	v hektarech					
	2000 ¹⁾	2001 ¹⁾	2002	2003	2004	Průměrná roční změna v letech (%)
						2000 - 2004 1995 - 1999
Obiloviny	115 086	113 252	109 489	102 646	111 779	-0,7 1,7
Pšenice	65 633	62 491	58 503	30 950	56 116	-3,8 1,5
Ječmen	40 056	40 779	40 017	55 374	40 310	0,2 0,9
Luskoviny	3 259	3 178	2 132	2 355	1 596	-16,3 5,4
Brambory	2 751	1 804	880	855	781	-27,0 -7,7
Cukrovka technická	12 246	15 287	15 719	16 364	15 031	5,3 -12,3
Olejniny	29 685	29 963	28 855	27 253	25 417	-3,8 7,5
Řepka	23 127	21 758	20 293	12 431	16 768	-7,7 5,4
Pícniny na orné půdě	44 388	40 930	32 851	32 088	28 008	-10,9 x
Kukuřice na zeleno a na siláž	14 851	13 717	13 558	13 514	12 163	-4,9 -3,9

¹⁾ včetně drobných pěstitelů

Ve sklizni ovoce, zejména jablek se Olomoucký kraj umístil na 4. místě ze 14 krajů. V našem kraji se v roce 2004 sklídilo 19 775 t jablek, což je 14,5 % z celkové sklizně jablek v republice. V počtech jabloní jsme dokonce třetí za Středočeským a Jihomoravským krajem. Počtem rybízových keřů (811 676 ks) patřil Olomoucký kraj na 1. místo ze všech krajů, ale na sklizni rybízu se v roce 2004 podílel 14,7 % na celkové sklizni v České republice, a to řadí náš kraj na 4. místo ve sklizni rybízu.

Tab. 5.3.3 Sklizeň zemědělských plodin

							v tunách	
	2000 ¹⁾	2001 ¹⁾	2002	2003	2004		Průměrná roční změna v letech (%)	
							2000 - 2004	1995 - 1999
Obiloviny	548 794	585 131	514 936	452 371	647 795		4,2	2,5
Pšenice	348 634	341 541	285 053	135 549	346 663		-0,1	1,4
Ječmen	151 261	188 015	162 958	235 963	215 241		9,2	1,6
Luskoviny	7 592	7 999	4 421	5 267	5 305		-8,6	21,4
Brambory	61 985	37 437	18 709	15 635	18 424		-26,2	-5,7
Cukrovka technická	632 328	780 066	791 253	758 493	773 158		5,2	-10,7
Olejniny	72 123	65 534	53 181	33 256	73 490		0,5	5,0
Řepka	68 527	59 328	46 973	21 751	64 278		-1,6	4,9
Pícniny na orné půdě	269 266	268 895	202 295	167 243	182 393		-9,3	x
Kukuřice na zeleno a na siláž	538 123	532 388	439 378	395 570	380 814		-8,3	-3,4

¹⁾ včetně drobných pěstitelů

Do zemědělského strukturálního šetření ZEM 2003, provedeného na podzim roku 2003 v zemědělských podnicích, se zapojilo 3 016 zpravodajských jednotek. Zpravodajské jednotky byly tvořeny z 94 % fyzickými osobami. V našem kraji byla zemědělská činnost z 50 % zaměřena především na kombinovanou rostlinou a živočišnou výrobu. Jen chov zvířat uvedlo 9,5 % ze všech dotázaných respondentů. Z chovu zvířat se nejvíce zpravodajských jednotek zabývalo chovem skotu (43,4 %), chovem ovcí, koz a koní (29,6 %) a chovem prasat (16,5 %).

V živočišné výrobě dochází každoročně k poklesu produkce. Největší pokles v roce 2004 k roku 2000 zaznamenal chov slepic, a to o 53 %. Naopak došlo o 76 % k nárůstu chovu ovcí a beranů. Stavby většiny hospodářských zvířat se zvyšovaly do roku 2002 a posléze docházelo ke snižování, ale to je jistě důsledek ve změnách drobných pěstitelů a chovatelů v zemědělství.

Stavy skotu se postupně snižovaly ve všech sledovaných letech, ale stavy krav se zvyšovaly do roku 2002 a potom došlo také ke snížení počtu krav.

Tab. 5.3.4 Hospodářská zvířata (stav 1. 4. následujícího roku)

							v kusech	
	2000 ¹⁾	2001 ¹⁾	2002	2003	2004		Změna v %	
							2004/2000	průměrná roční
Koně	1 185	1 188	1 118	1 208	1 137		-4,1	-1,0
Skot	108 182	105 744	103 243	100 748	96 851		-10,5	-2,7
z toho krávy	40 960	41 334	41 477	40 162	39 679		-3,1	-0,8
Prasata	257 884	264 263	256 605	235 027	215 185		-16,6	-4,4
z toho prasnice	20 200	20 720	20 482	18 677	17 030		-15,7	-4,2
Ovce a berani	3 140	3 300	3 536	4 032	5 517		75,7	15,1
Drůbež	1 269 494	1 236 511	1 018 549	657 777	613 279		-51,7	-16,6
z toho slepice	452 709	503 859	427 505	334 246	212 780		-53,0	-17,2

¹⁾ k 1. 3.

I když klesala intenzita chovu hospodářských zvířat, tak v užitkovosti můžeme spatřit velmi dobré výsledky. Například v Olomouckém kraji průměrná roční dojivost na 1 krávu byla 6 284 l mléka a průměr ČR byl 6 006 l mléka. Nebo v úhynu selat náš kraj patří mezi druhý nejlepší kraj. U nás uhynie 8,5 % selat, nejméně uhynie

na Vysočině (7,9 %), nejvíce v Plzeňském kraji (12,7 %). Co se týká ostatních ukazatelů patří náš kraj mezi kraje s nadprůměrnými výsledky v porovnání s průměrem celé České republiky.

Celková plocha lesní půdy v roce 2004 v Olomouckém kraji představovala 35 % celkové plochy kraje. Těžba dřeva meziročně kolísá, k radikálním změnám v zalesňování nedochází. V roce 2004 oproti roku 2000 došlo k poklesu v zalesňování o 404 ha, což bylo o 22 %. V našem kraji převládá zalesňování jehličnatými stromy.

U těžby je situace podobná, a to kolísavá. Největší těžba dřeva byla v roce 2000, a to 1 531 907 m³ bez kůry. Nejvíce poklesla následující rok 2001, a to o 358 513 m³ bez kůry. Těžba dřeva do roku 2003 mírně stoupala a v roce 2004 nastal opět pokles v těžbě dřeva. Z 85 % se jednalo o těžbu jehličnatých stromů.

Tab. 5.3.5 Vybrané ukazatele lesnictví

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
						2004/ 2000	průměrná roční
Zalesňování celkem (ha)	1 794	1 306	1 247	1 098	1 390	-22,5	-6,2
Těžba dřeva (m ³ bez kůry)	1 531 907	1 173 394	1 234 039	1 315 218	1 229 189	-19,8	-5,4
v tom:							
jehličnaté	1 282 626	962 448	1 019 371	1 147 644	1 044 154	-18,6	-5,0
listnaté	249 281	210 946	214 668	167 574	185 035	-25,8	-7,2
Prořezávky celkem (ha)	5 116	3 933	3 832	3 570	3 275	-36,0	-10,6
Probírky celkem (ha)	13 511	9 394	9 448	5 471	7 526	-44,3	-13,6